

Forfatter: Ewald, Johannes

Titel: Udrag fra HERR PANTHAKAKS HISTORIE

Citation: Ewald, Johannes: "Johannes Ewalds samlede skrifter", i Ewald, Johannes: *Johannes Ewalds samlede skrifter*, Gyldendal, (1969), s. 24. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-ewald06val-shoot-idm140353512360736/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Johannes Ewalds samlede skrifter

fleere lærte, at naar han af alle Kræfter satte sig imod ethvert Ønske, som de lod sig forstaae med, det da langtfra ikke skeede af Had, men fordi han troede: at de, som Mennisker, altid dømte urigtigt, om deres sande Beste, og selv om deres Fornøyer-
ser; følgelig, at det, som streed meest imod deres Ønsker, maatte være dem tjenligst og fornøye dem
meest —. Da de først vidste saameget, var det ikke at tvivle paa, at jo den gode Herr Conrector maatte
blive en Machine i deres Haand, som de kunde
gjøre med, hvad de vilde; og selv en Spille-Bolt
for sine unge og lystige Bekjendtere — Den ærger-
lige Krønike af H** vil endog fortælle, at en Pri-
maner fik ham til at staae en heel Time paa Ho-
vedet, ved at beviise i en viløftig Declamation,
hvor rimeligt, hvor fornuftigt det var handlet af
Menniskene, at de alle vare blevne enige om at
staae paa Beenene —

Imidlertid maae man, for at være billige, dog tilstaae, at i Fald Herr Misocosmus ikke havde
saa aldeles Ret i at dømme alle Mennisker fra
Forstanden, han dog havde havt saa mange An-
ledninger til denne Fordom, at de nogenledes kunde
undskylde den. — Foruden vrantne Forældre,
pedantiske Præceptorer, Alen tykke Commenta-
tores, en stor Grad af Egenkjerlighed, og et af
Naturen hypochondrisk Blod, som tredive Aars
Skoele-Tjeneste ikke havde fortyndet; havde næ-
sten alle de, som han var og burde være meest
tilbøycelig at tiltroe nogen Forstand, behandlet
ham paa en Maade, der neppe rimede sig med fem
Sandser — Et rigt Fruentimmer, som Forstanden
ret syntes, at skinne ud af Øynene, hvilket han
endnu som Baccalaureus friede til i den ziirligste
Chrie af Verden, havde givet ham Kurven — Den
velviise Borgemester i H** paastod Rang og Sæde
over ham; Academiet havde i tredive Aar glemt
at kalde ham til Professor — Journalisterne havde
forsømt at recensere hans lærde Dissertation de

eruditus H**anis, og da han i en god Meening havde sendt dem den, til et ungteligt Beviis paa deres
 20 Dumhed gjort Fidibuser deraf, eller || i det mindste foregivet, at have gjort dem — Ikke at regne utal-
 5 lige fleere ligesaa urimelige Tildragelser, hvorved en Mand som Herr Misocosmus nødvendig meer og meer maatte bestyrkes i de slette Tanker, som han havde fatted om den menneskelige Forstand.
 — Vi maae endnu gjøre den Anmærkning, at jo
 10 lærere en var eller passerede for at være, desto dummere kaldte Herr Misocosmus ham — Dog, de som kjender de Herrer Lærde, vilde ventelig have anmærket dette selv. —

Men det lader, som om vi glemte vor Christian —
 15 Dette uskyldige Barn, vant til at tage alt det for gangbar Mynt, som hans Foresatte fandt for got at sige ham, maatte nødvendig nu faae slette Tanker om Menniskene og Verden, end han nogen Tid havde havt før — Det var ikke at begjære af
 20 ham, at han skulde see dybere end til Tingenes Overflade, mindre at han skulde gjendrive Beviiser, som han ikke engang forstod — Han gabede derfor paa Herr Misocosmus indtil han havde lært hans heele System udenad, han erindrede og
 25 igjentog hans Tale-Maader saalænge at han tilsidst holdt dem, for afgjorte Sandheder, uden at undersøge dem; og han anvendte saalænge de mindste Hændelser, naar de kun nogenledes vilde passe sig, paa at bestyrke dem, indtil han troede sig fuld-
 30 kommen overbevist derom — Madame Küchlein, havde dog altid gjort Verdens Eørn den Ret, at de var poierede nok til at undlade meget ont, for ikke at brænde sig, og at gjøre meget endskjønt uhelligt Got, for at vinde en forfængelig Roes — Hun
 35 havde tilstaaet dem en stor Forstand i naturlige Ting, hvilke den fromme kunde og undertiden burde laane af dem, ligesom Jøderne fordum laante Guld-Kar af Egypterne — Dette svage Gjenskin af Menniske-Kjærlighed, disse Billeder, der kunde